

laxationem nunc constare, O nomen litteratum; sea noster Fulbertus hoc titulo rusticiore contentus erit, si o virum bonum dixeris. Effectum est modo ut diligentius sciant loqui homines, quam vivere. At tempore Fulberti vis scire quid liberalia studia conferebant? Ad externa nihil, ad virtutem multum. Hujus igitur scripta licet in multis obscura videantur, tamen nescio quid in his latentis pietatis deprehendere licebit. Et si cum Ivonę Carnotensi hunc auctorem compares, scio cui palmam prætereris. In illo siquidem eloquentia, in isto sola vietas viget. Ad extremum duos illos episcopos, dicam audacter, duas illas aquilas, ἀεροποροῦντας vere esse a Jove immissas, ut fabulantur poetę (CLAUD. præfat. paneg. de Consulatu Manlii), in hanc urbem Carnotensem tanquam in umbilicum Gallię. Nam in medio Gallię auctore Cæsare sita est (Comm. Cæs. lib. VII, de bell. Gall.), ut veritatem, quę in medio consistit, veręque religionis cultum indicarent. Gaudeat nunc et exsulet Carnotensis civitas tantis præsulibus illustrata, tot doctoribus aucta et exulta, obmutescat illa garula meretrix quę virus hæreseos tam late jaculatur. Jam enim exsurgit Fulbertus et sub tuo nomine apparet. reverendissime præsul, ut maledicorum ora obstruat. Hunc ergo gratiorem tibi fore judico, quod episcopus Carnotensis tibi eodem baculo pastorali donato, et cancellarius quondam Roberti regis Gallię, tibi e nobilissimis majoribus et cancellariorum dignitate insignitis oriundo, dicatur. Hoc munere frueri, reverendissime præsul, æqui bonique consule, sic enim me tibi obsequentissimum, si placuerit, devincias. Vale.

TESTIMONIA

Ex probatissimis auctoribus excerpta, quibus probatur quis fuerit Fulbertus episcopus

I.

Ex Henrico Gandavensi in Catalogo scriptorum ecclesiasticorum.

Fulbertus Carnotensis episcopus, liberalium artium suo tempore peritissimus, vir religiosus et erga beatam Virginem devotissimus, scripsit sermonem ad nativitatem beatę Virginis pertinentem, limato dictamine, qui sic incipit: *Approbatę consuetudinis*. Respondit etiam cavillationibus Judæorum dicentium hanc prophetiam: *Non auferetur sceptrum de Juda*, etc., in Christo non fuisse impletam, diligenter Scripturarum auctoritatibus et rationibus confutans Judæorum pervicaciam

II

Ex Joanne Trithemio.

Fulbertus episcopus Carnotensis in Scripturis divinis eruditissimus, et in sæcularium litterarum disciplinis omnium suo tempore doctorum doctissimus, poeta clarus, et dialecticus subtilissimus, multis annis scholę publicę præsidens, plurimos doctissimos, auditores enutrivit, vita quoque sanctissimus, multis legitur miraculis coruscasse, qui inter cætera scripsisse dicitur.

Epistol. ad diversos lib. I.

In laudes sanctę Marię lib. I.

Hymnos et Orationes varias, et quędam devota Claruit temporibus Henrici regis Primi anno 1000.

III.

Ex veteri Annali bibliothecę regalis collegii Navarra,
in Vita Roberti regis

Fulbertus primo fuit cancellarius regis Francorum Roberti. et ex cancellario factus episcopus Carnotensis. honestissimus et in scientia clarissimus.

A. simum nonum obiit Fulbertus episcopus Carnotensis, qui fecit legendam de Nativitate beatę Marię et historiam, eique successit Theodoricus.

V.

Ex bibliotheca Sixti Senensis

Umbertus seu Fulbertus Carnotensis episcopus scripsit in illud Geneseos XLIX: *Non auferetur sceptrum de Juda*, anno Domini 1000.

V

Ex Willel. Malmesb. lib. III De gestis Anglorum.

Berengarius plane quamvis ipse sententiam correxit, omnes quos ex totis terris depravaverat convertere nequivit. Adeo pessimum est alios exemplo vel verbo a bono infirmare, quia fortassis peccatum te gravabit alienum, cum deletum fuerit tuum. Quod episcopum Carnotensem Fulbertum (quem Domini Mater olim ægrotum lacte inamillarum suarum visa fuit sanare) prædixisse aiunt. Nam cum in extremis positum multi visitarent, et ædium capacitas vix confluentibus sufficeret, ille inter oppacitas catervas oculo rinatus Berengarium, nisu quo valuit expellendum censuit, protestatus immanem draconem prope eum consistere, multosque ad eum sequendum blandiente manu et illice anhelitu corrumpere.

VI.

Ex veteri Annali abbatie Sancti Petri, quę sita est in valle Carnotensi.

C Fulbertus doctor sacrę theologię egregius hic fuit tempore Roberti regis filii Hugonis Capet, qui regnare cępit anno 987. Hic doctor et episcopus gloriosus speculum Ecclesię et fidei Christianę, multa scripta fecit ad laudem Virginis gloriosę, et inter cætera illam legendam quę legitur in Nativitate ejusdem, quę incipit: *Approbatę consuetudinis*. Hujus tempore anno millesimo et vigesimo in nocte Nativitatis beatę

et sumptu a fundamento reædificavit, ut in legenda A sancti Aniani habetur, etc. Jacet in ecclesia sancti Petri in valle Carnotensi.

VII

Ex Wilhelmo Malmesber. lib. 11, cap. 11, anno ab incarnat. 1032.

Ejusdem archipræsulis Ethelnothi tempore rex Cnuto ad transmarinas Ecclesias pecunias mittens, maxime Carnotum ditavit, ubi tunc florebat Fulbertus episcopus in sanctitate et philosophia nominatissimus. Qui inter cætera industriæ suæ documenta,

Ecclesiæ dominæ nostræ sanctæ Mariæ, cujus fundamenta jecerat, summam manum mirifico effectu imposuit, quam etiam pro posse honorificare studens, musicis modulationibus crebro extulit. Quanto enim amore in honorem Virginis anhelaverit, poterit conjicere qui audierit cantus cælestia vota sonantes. Exstat inter cætera opuscula ejus Epistolarum volumen, in quarum una gratias agit Cnutoni magnificentissimo regi, quod largitatis suæ viscera in expansas ecclesiæ Carnotensis effuderit

(*Vide et Baronium, tomo XI, Annalium anno 1028.*)

SANCTI FULBERTI EPISTOLÆ

ORDINE CHRONOLOGICO DIGESTÆ.

(Epistolas Fulberti exegimus ad editiones Duchesnii et D. Bouqueti, quidam tamen plurimas prætermiserunt. Epistolis centum triginta octo quas exhibet Bibliotheca Patrum duas magni momenti addimus ex Martenio et Gallando.)

EPISTOLA I [olim V (Circa annum 1000.)

Sancto ac venerabili archiepiscopo suo BONIBERTO FULBERTUS fidelitatis obsecantium et summi pastoris benedictionem.

Primum quidem benedicimus Dominum Patrem ingenitum, Filiumque suum unigenitum Jesum Christum Dominum nostrum, et Spiritum sanctum paracletum unum verum Dominum, qui cuncta creavit, qui te quoque, dilectissime Pater, multa sapientia illustravit, ad docendum populum suum, et decore sanctitatis ad præbendum bonæ vitæ exemplum decenter ornavit. Deinde magnas tibi referimus gratias, quod nos licet immeritos atque ignotos, salutationis tuæ pariterque munere gratiæ dignatus es prævenire. Unde profecto nos in amorem tuum sic animasti, ut perennem tui memoriam in intimo cordis nostri vigere velimus, ut saltem per crebra orationum suffragia, si aliter facultas non suppetierit, tuæ benignitati vicem rependere satagemus. Significavit autem nobis filius noster tuusque fidelis Hilduinus (14) tuæ charitatis erga nos insignia, fideliter asserens unum de nostris Priscianis te velle, quem et per eumdem libenter mittimus, quidquid etiam de nostro petieris nilarissime tibi si possibile fuerit transmissuri, ipsam quoque præsentiam nostram, si tibi opus esset ac voluntas, nobisque potestas, obsequentissime præstaturi. Ad ultimum salvere te semper optamus, precantes ut illam novam ac gloriosam adoptionis prolem summi regis, regem videlicet Stephanum (15) intimans excellentiæ suæ [alias, vestra] ex nostra partesalutes, et universarum congre-

B rum scilicet et monachorum] orationum fidelia. Vale.

EPISTOLA II [olim XXI.]

(Anno 1003.)

Pleno virtutis et gratia circumfuso, charissimo Patri ABBONI FULBERTUS suus.

Quanam te resalutatione digner, o sacer abba, et o magne philosophe? quid rependam muneris sanctæ amicitiae quam promiserunt signa geminatae facundiae, vix æstimare sufficio. Nam cum illa quæ dicuntur esse, victor animo teneas, cum illa quæ non esse forsitan vilipendas, quid ego conferre possim, quod tu aut non habes, aut non habere contemnas? Sed quoniam philosophicis essentiis magnum quiddam superest, atque ex his quæ non esse dicuntur quædam perpetua sunt, ideoque sapientibus aliquando gratia sunt, recipe quæso quod ab utroque tibi lectum offero. Denique ut participando super essentialiam deitatis dominus fias, sic te resalutato, ad perennem fidelitatis habitum amicitiae tuæ rependo hac scilicet differentia tuam benevolentiam meamque distinguens, ut illa pro majestate personæ gratia vocetur ut domini, ista fidelitas ut alumni. Præceptis itaque tuis modestissime deservire cupiens, Mediolano discipulo quod precatus es facio, quæque tibi scribenda petisti, in omnia fere juxta fidem exarata transmittito. Abbata sancti Petri graviter ægrotante, sed adhuc mentis et sermonis compote, Megenardus monachus ante mihi non mediocriter charus, noctu sese de claustris subripuit, et ad Theobaldum comitem, qui Blesis tunc morabatur. abbatiæ petendæ gratiâ properavit, comes illum postridie remisit ad nos cum legatis, qui denuntiarent recipiendum magnifice